

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ДИПЛОМАТИЧНІ ВІДНОСИНИ

Овчаренко Зоя Петрівна, старший викладач

НТУУ «КПІ»

Протягом кількох останніх десятиліть все більше й більше уваги приділяється впливу різноманітних культур на дипломатичні відносини. Перед тим, як зайняти пост посла в іноземній країні, дипломати мають досконало вивчити не лише мову, а й культуру іншої держави заради того, щоби мати змогу спілкуватися та взаємодіяти з місцевими колегами та населенням таким чином, щоби несвідомо не знехтувати почуттями та національною гідністю населення.

Дане твердження стосується двосторонніх відносин, але на міжнародних конференціях або в дорадчих органах міжнародних організацій ситуація тільки ускладнюється. Значення окремих слів та концепцій стають розмитими через розмаїття долучених культур. Гарним прикладом могут бути поняття прав людини в різних країнах [2, с.79]. Всесвітня декларація 1948 року та дві Домовленості 1966 року набули широкого визнання в усіх куточках світу. Але коли мова заходить про інтерпретацію окремих положень, таких, як проголошення рівності між чоловіками та жінками, точки зору країн різняться відповідно до їх культури. В результаті, інтерпретації однієї культури видаються критикою інтерпретацій інших культур.

Історично так склалося, що необхідність формування міжкультурних зв'язків полягає в розмаїтті країн та культур, що існують в цілому світі. Дипломати - це люди, що існують десь на межі цих культур, постійно перебуваючи у "чужому" середовищі. Успіх дипломата залежить від уміння будувати такі міжкультурні "мости" бо, з одного боку, вони мають підтримувати довіру до себе серед правлячих органів рідної країни, а з іншого боку, налагодити стосунки з лідерами країни, де перебувають [1, с. 29]. Деякі дипломати по закінченню кар'єри подалися на ниву соціології. Відомий випадок лорда Актона, який був британським дипломатом наприкінці

дев'ятнадцятого століття, а потім став викладачем у Кембриджі. До речі, саме йому належить вислів: "Power tends to corrupt. Absolute power corrupts absolutely".

Передбачається, що люди, які проживають в певній країні, або, принаймні, більшість людей мають спільну національну культуру, так би мовити, єдину національну ідентифікацію, взірцями якої можуть виступати спільна мова та релігія. Незважаючи на суперечність цього твердження, вченому Гірту Гофстеду вдалося виділити п'ять основних культурних вимірів [1, с. 31].

Перший вимір стосується дистанціювання владних структур від населення та культурної нерівності. Звісно, в деяких країнах рівень цього дистанціювання може сягати стосунків на славнозвісній «скотофермі» Орвелла, проте, як стверджує автор, диктатура може виникнути будь-де з провини народу, який підкорятиметься тирану з власної волі.

Другий вимір полягає у ставленні народу до непередбачуваності, непевності в майбутньому та сприйнятті чужорідної культури. Знову ж таки, різні нації знаходять різні способи боротьби з цим чинником. Наприклад, загрозову, непевну, незнайому ситуацію можна сприймати з двох точок зору: "Незнайоме - означає небезпечне" та "Незнайоме - означає цікаве".

Подальші дослідження цих двох вимірів навіть уможливили створення карти країн світу. Наприклад, до країн із низьким рівнем дистанціювання від влади (ДВ) та сприйняттям чужорідного (СЧ) належать Нідерланди, США та більшість північних держав. Країни з високим рівнем ДВ та низьким СЧ - Китай та Індія, з низьким рівнем ДВ та високим СЧ - Угорщина, Ізраїль, Німеччина, з високим рівнем ДВ та СЧ - Мальта, Японія, Корея, Східна Європа та мусульманські держави.

Третій вимір відображає міжлюдські стосунки, які починаються з проблем батьків та дітей і переходять у царину суспільних відносин, коли індивідуалізм, якому вчать змалечку у більшості країн, стикається з колективними прагненнями соціуму, коли людина має усвідомлювати себе як члена групи і діяти за належними правилами.

Четвертий рівень вивчає соціальні та емоційні наслідки того, чи особа

народиться дівчинкою або хлопчиком. В різних суспільствах існують розбіжності між статями, ставленням до чоловіків чи жінок, можливістю обіймати певні посади. Культури, що надають великого значення цим розбіжностям, поглиблюючи прірву між статями, називаються маскулінними, а ті, що намагаються уникнути їх визнання - фемінними.

Як і у випадку з першими двома культурними вимірами, за допомогою дослідження третього та четвертого були створені відповідні карти. Наприклад, до колективістських та фемінних країн належать: Тайланд, Корея, Коста-Ріка, Чілі, Росія, Болгарія, Португалія та Іспанія, до колективістських та маскулінних: Китай, Японія, Мексика, Венесуела, Греція та арабські держави, до індивідуалістських та фемінних: Мальта, Франція, Нідерланди та північні країни, до індивідуалістських та маскулінних: Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Італія, Німеччина та США.

В останньому, п'ятому вимірі розглядається необхідність отримання винагороди в довгостроковому чи короткочасному плані: чи громадяни стануть вимагати невідкладної оплати праці чи будуть згодні чекати дні, тижні та, навіть, місяці. Тобто, даний вимір стосується терплячості населення країни. В наступному переліку подані країни від найвищого рівня терплячості (орієнтація на майбутнє) до найнижчого (орієнтація на минуле): Китай, Японія, Корея, Бразилія, Індія, Нідерланди, північні країни, Франція, Німеччина, США, Велика Британія, африканські країни, мусульманські країни.

Проте, в дипломатичних відносинах необхідно брати до уваги не лише розбіжності між культурними вимірами, а й той факт, що всередині єдиного культурного простору існують розбіжності між окремими особистостями, групами людей та цілими країнами. Окрім того, культурні особливості змінюються в часі, і ще сторіччя тому Європа та Америка офіційно визнавали тортури як спосіб отримання інформації. Якщо дипломати зможуть прийняти культурне розмаїття світу, то вони зрозуміють причини багатьох конфліктів та стануть більш схильними до компромісів та концептуальних підходів до їх вирішення.

Список використаних джерел:

1. Hofstede, Geert, Diplomats as Cultural Bridge Builders, *Intercultural Communication and Diplomacy*, ed. by H. Slavik, 2004, pp. 25-38
2. Kappeler, Dietrich, The Impact of Cultural Diversity on Multicultural Diplomacy and Relations, *Intercultural Communication and Diplomacy*, ed. by H. Slavik, 2004, pp. 79-82
3. Lewis, Diana M., Language Culture and the Globalisation of Discourse, *Intercultural Communication and Diplomacy*, ed. by H. Slavik, 2004, pp. 57-65